

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 czerwca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie w szczególności Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 20.05.2021 r. przyznał J. S. emeryturę od dnia 31.05.2021 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowił równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła - 178357,04 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła - 486611,98 zł, średnie dalsze trwanie życia - 204,30 miesięcy, wyliczona kwota emerytury wyniosła 3254,87 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej: $((...),04 + (...),98) / 204,30 = 3254,87$ zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił zaś ubezpieczonemu prawa do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy podkreślił, że na podstawie dokumentów dostarczonych do wniosku oraz znajdujących się w aktach emerytalnych na wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach ubezpieczony nie udowodnił żadnego okresu. W ocenie Zakładu okres zasadniczej służby wojskowej nie podlega uwzględnieniu przy ustaleniu rekompensaty. Do stażu pracy w szczególnych warunkach nie zaliczono okresów zatrudnienia od 09.09.1974 r. do 31.08.1990 r., ponieważ przedłożone do wniosku świadectwo pracy w warunkach szczególnych nie spełnia wymogów formalnych - brak punktu 2 określającego ściśle według wykazu stanowisko w brzmieniu zgodnym z powołaną pozycją 2, działu VIII rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r., tj. kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. (decyzja k. 9 - 11 akt ZUS)

Kolejną decyzją z dnia 9 lipca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 114 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29.06.2021 r. ponownie odmówił J. S. prawa do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu organ rentowy podkreślił, że wnioskodawca nie przedłożył żadnych nowych dokumentów mających wpływ na zmianę wysokości świadczenia - brak podstaw prawnych do zmiany wysokości. (decyzja k. 23 akt ZUS)

Odwołanie od w/w decyzji złożył ubezpieczony w ustawowym terminie i wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji i przyznanie prawa do rekompensaty za utratę możliwości nabycia prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony wskazał, że w spornych okresach zatrudnienia faktycznie świadczył pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, co potwierdza dokument w postaci świadectwa pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony podkreślił, że faktycznie wykonywał prace jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony oraz ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe w łącznym okresie wynoszącym 15 lat i 11 miesięcy. (odwołanie k. 3 - 5, odwołanie k. 3 - 5 akt o sygn. VIII U 2124/21)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie wywodząc jak w zaskarżonych decyzjach. (odpowiedź na odwołanie - k. 11 - 11v, odpowiedź na odwołanie - k. 10 - 10v akt o sygn. VIII U 2124/21)

Na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd Okręgowy w Łodzi połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy o sygn. akt VIII U 570/19 ze sprawą VIII U 571/19. (okoliczność bezsporna)

Na terminie rozprawy poprzedzającej bezpośrednio wydanie wyroku z dnia 13 października 2022 r. profesjonalny pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie a pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie. (e – protokół z dnia 13.10.2022 r. oświadczenie pełnomocnika wnioskodawcy 00:27:35, oświadczenie pełnomocnika ZUS 00:28:36, płyta CD k. 68)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. S. urodził się w dniu (...) (okoliczność bezsporna)

Ubezpieczony posiada prawo jazdy na następujące kategorie pojazdów: A od 23 kwietnia 1979 roku, B - od 2 lipca 1976 roku, C - od 23 kwietnia 1979 roku, BE - od 2 listopada 1989 roku, CE - od 2 listopada 1989 roku. (okazanie e – protokół z dnia 25.01.2022 r., płyta CD k.)

W okresie od 9 września 1974 r. do 31 sierpnia 1990 r. wnioskodawca był zatrudniony na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni (...) Oddział w Ł., którego następcą prawnym została Spółdzielnia Rolniczo – Handlowa w W. jako ładowacz ekipy za i wyładunkowej a następnie jako kierowca samochodu ciężarowego. (świadcstwo pracy k. 8, umowa o pracę z 9 września 1974 r., umowa o pracę z 27.04.1979 r. k. 65, zeznania świadka H. P. 00:04:18 i dalej, k. 68)

W świadectwach pracy w szczególnych warunkach z dnia 21.02.2001 r. pracodawca - Spółdzielnia Rolniczo – Handlowa w W. zaświadczył, że:

- ubezpieczony w okresie od 9 września 1974 r. do 16 listopada 1976 r. świadczył ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe wymienione w Wykazie A, Dział VIII, poz. 1 stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów dnia 07.02.1983r. (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz w Dziale VIII, poz. 1, pkt. 1 stanowiącym załącznik nr 1 do Uchwały Nr 64/83 Zarządu Głównego (...) Związku Spółdzielni Rolniczych (...) z dnia 15 lipca 1983 r., w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy spółdzielczości rolniczej;

- wnioskodawca w okresie od 16 listopada 1976 r. do 31 sierpnia 1990 r. świadczył prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony wymienione w Wykazie A, Dział VIII, poz. 2 stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów dnia 07.02.1983r. (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz w Dziale VIII, poz. 2, pkt. 1 stanowiącym załącznik nr 1 do Uchwały Nr 64/83 Zarządu Głównego (...) Związku Spółdzielni Rolniczych (...) z dnia 15 lipca 1983 r., w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy spółdzielczości rolniczej. (kopia świadectw pracy w szczególnych warunkach k. 6 - 7)

W Spółdzielni (...) Oddział w Ł. wnioskodawca początkowo pracował przy ręcznym rozładowaniu wagonów. Spółdzielnia ta podlegała pod (...) Związek Spółdzielni Rolniczej. W posiadaniu Spółdzielni były głównie samochody o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony a w szczególności, J. i Wywrotki. J. S. zajmował się rozładowywaniem wagonów kolejowych z saletry, cementu, mialu oraz wszystkich nawozów: workowanych, sypkich, superfosfatu i pylących substancji a także z węgla. Te materiały wnioskodawcy wraz innymi pracownikami- ładowaczami, szuflami przetrzucał na samochody. Cement był pakowany w workach 50 kg. Wagon kolejowy miał zawartość 60 ton. Część worków była zawsze podarta, te niepodarte były noszone a resztę wnioskodawca musiał rozładować przy użyciu łopaty. Oprócz takiego noszenia worków lub rozładunku łopatą ubezpieczony niczym innym wówczas się nie zajmował. W ten sposób pracował on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 27.04.1977 r. do 12.04.1979 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Podczas służby wojskowej zdobył prawo jazdy na samochody ciężarowe. Do pracy w Spółdzielni (...) Oddział w Ł. powrócił w dniu 27.04.1979 r., na stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony.

Jeździł samochodem ciężarowym typu S. (...), potem S. 200, te samochody były 6-tonowe, a jeśli była doczepiona przyczepa to 12-tonowe. Ubezpieczony jeździł samochodem typu S. (...) i S. (...) i woził nimi materiały workowe i sypkie jak wapno i superfosfat. Woził te same materiały, które we wcześniejszym okresie zatrudnienia rozładowywał i załadowywał. Z bazy wnioskodawca jeździł tymi samochodami na stację, tam specjalna ekipa ładowała materiały i dalej jeździł po GS-ach do W., P. itp. Kiedy dojeżdżał rozładowywali to pracownicy danego GS-u. Załadunek był w przypadku zarówno towarów sypkich jak i workowych ręczny.

W ten sposób pracował on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Bardzo często zdarzało się, że pracował on powyżej 8 godzin dziennie, tj. po 9-10 godzin, a zdarzało się, że i dłużej do 12 godzin, pracował także w nocy. Do innych prac nigdy nie był oddelegowany. Nie miał urlopów bezpłatnych, nie było przestojów u tego pracodawcy. W przypadku awarii pojazdu to jego naprawą zajmowali się mechanicy, którzy pracowali w specjalnie wydzielonym warsztacie mechanicznym.

U tego pracodawcy w dokumentach nie wpisywano pracownikom tonażu samochodu, na których jeździli. (zeznania wnioskodawcy 00:02:56 i dalej, płyta CD k. 60 w zw. z 00:18:33, płyta CD k. 68, zeznania świadka T. O. 00:23:04, płyta CD k. 60, zeznania świadka H. P. 00:04:18 i dalej, k. 68, umowa o pracę z 9 września 1974 r. k. 65, umowa o pracę z 27.04.1979 r. k. 65, wypis z książeczki wojskowej k. 3 akt kapitałowych ZUS)

W dniu 20.05.2021 r. J. S. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o przyznanie prawa do świadczenia emerytalnego z powszechnego wieku emerytalnego oraz o przyznanie prawa do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. (wniosek k. 1 –6 verte akt ZUS)

W dniu 29 czerwca 2021 r. ubezpieczony złożył ponowny wniosek o przyznanie prawa do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. (wniosek k. 22 akt ZUS)

Wnioskodawca nie miał przyznanego prawa do emerytury pomostowej oraz emerytury wcześniejszej. (okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy w tym w aktach ZUS oraz aktach osobowych ze Spółdzielni (...) Oddział w Ł. w postaci umowy o pracę z 9 września 1974 r. i z 27.04.1979 r. Sąd uwzględnił też osobowe źródła dowodowe w postaci wiarygodnych zeznań wnioskodawcy oraz świadków pracujących ze skarżącym we wskazanym wyżej zakładzie pracy w spornym okresie zatrudnienia, w tym jeden ze świadków na współpracującym stanowisku a drugi jako pracownik Kadr zapoznany ze specyfiką pracy u tego pracodawcy.

Co prawda zeznania wnioskodawcy nie są do końca wiarygodne zwłaszcza w zakresie tego, iż prowadził on samochód ciężarowy jeszcze przed służbą wojskową, kiedy nie miał stosownego prawa jazdy. W ocenie sądu wnioskodawca albo nie pamięta dokładnie tych okoliczności albo tak bardzo starał się przedstawić stan faktyczny w sposób umożliwiający mu uzyskanie prawa do rekompensaty, a wiązał tę możliwość wyłącznie z pracą kierowcy samochodu powyżej 3,5 tony, że starał się pominąć prace rozładunkowe. Ostatecznie jednak zeznania świadków w powiązaniu z zeznaniami wnioskodawcy a nade wszystko w połączeniu z przedstawionymi dokumentami pozwoliły na ustalenie wiarygodnego stanu faktycznego sprowadzającego się do ustalenia, iż przed wojskiem wnioskodawca pracował jako ładowacz, w wojsku zrobił praw jazdy na upoważniające do prowadzenia samochodów ciężarowych i po powrocie z wojska skierowany został na stanowisko kierowcy.

Wymienieni świadkowie pracowali z wnioskodawcą i mają zatem pełną wiedzę na temat charakteru zatrudnienia ubezpieczonego we wskazanym zakładzie pracy, ponadto świadkowie Ci nie mają żadnego interesu w tym, by zeznawać na jego korzyść, gdyż są dla niego osobami obcymi. Stanowią tym samym wiarygodne źródło dowodowe. Podkreślić należy także, że zeznania tych świadków oraz wnioskodawczyni nie zostały zasadnie podważone przez organ rentowy w toku procesu, który nie zgłaszał wniosków dowodowych mających na celu wykazanie okoliczności przeciwnych.

Sąd przypisał przymiot wiarygodności dokumentom w postaci świadectw pracy w szczególnych warunkach z dnia 21.02.2001 r., gdyż są one zgodne z dokumentacją źródłową w postaci umów o pracę. Te świadectwa zostały wystawione przez uprawnionego pracodawcę- Prezes Zarządu Spółdzielni. Podkreślić należy, że zgodnie z przyjętym orzecznictwem w tym min. wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 3113/08, opubl. w LEX nr 552003, świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Domniemanie faktyczne może być obalone, jednak ciężar dowodowy obciąża wtedy organ rentowy.

Dokument taki może wystawić pracodawca, który jest uprawniony do wystawienia świadectwa pracy w warunkach szczególnych. W niniejszym postępowaniu organ rentowy nie wykazał w żaden sposób, aby powyższy dokument został podrobiony, bądź przerobiony, szczególnie, że zawiera czytelny podpis z imienia i nazwiska osoby wystawiającej i dodatkowo jego treść została poparta dokumentacją osobową.

Z uwagi na powyższe pozostały dokument w postaci świadectwa pracy w szczególnych warunkach z dnia 1.08.2013 r. należy uznać za niewiarygodny, gdyż jak bezspornie wynika z umów o pracę w okresie od 9.09.1974 r. do 16.11.1976 r. wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych nie jako kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, lecz prace załadunkowe i wyładunkowe. Szczególnie, że ubezpieczony prawo jazdy na samochody ciężarowe (typu C) posiada dopiero od 23.04.1979 r. co wyklucza zatem stałe wykonywanie obowiązków jako takiego kierowcy we wcześniejszym okresie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie J. S. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1340) ustawa określa warunki nabywania prawa do emerytur i rekompensat przez niektórych pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, zwanych „emeryturami pomostowymi”, o których mowa w art. 24 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Stosownie do treści art. 2 ust. 5 w/w ustawy, rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

W myśl do treści art. 21 ust. 1 analizowanej ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 15 lat.

Z kolei, zgodnie z art. 21 ust. 2 powoływanej ustawy, rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 23 ust. 1 w/w ustawy stanowi, że ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę.

Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o których mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 23 ust. 2 w/w ustawy). Jako dodatek do kapitału początkowego, razem z kapitałem początkowym podlega waloryzacji.

A zatem należy wskazać, że prawo do rekompensaty, zgodnie z w/w ustawą, mają osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r., które przed 1 stycznia 2009 r. wykonywały przez co najmniej 15 lat prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. (tzw. przesłanki pozytywne).

Okolicznością sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wnioskodawcy przysługuje świadczenie w postaci rekompensaty, której warunki przyznania reguluje art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych.

W celu rozstrzygnięcia, czy J. S. jest uprawniony do rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych konieczne było zatem ustalenie, czy legitymuje się on 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz czy nie nabył prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Druga z wyżej wymienionych przesłanek nie była przedmiotem kontrowersji między stronami niniejszego postępowania. Bezspornie bowiem ubezpieczony nie pobiera świadczeń emerytalnych przyznanych z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Zaskarżoną decyzją z dnia 15 czerwca 2021 r. przyznano ubezpieczonemu prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym.

Podkreślić należy, że interpretacji ust. 2 powyższego przepisu, należy dokonywać przy uwzględnieniu uregulowania zawartego w art. 2 ust. 5 ustawy zgodnie, z którym użyte w ustawie określenie rekompensata oznacza odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata jest zatem odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które rozpoczęły pracę przed 1.1.1999 r. i nie nabyły prawa do emerytury pomostowej w zamian za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Analogiczne stanowisko zajął Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 25.11.2010 r. (K 27/09, OTK-A 2010, Nr 9, poz. 109).

Skoro jak wynika z powyższego celem rekompensaty jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, to przesłanka negatywna, o której mowa w art. 21 ust. 2 ustawy, na co wskazuje wykładnia funkcjonalna tego przepisu, zachodzi jedynie w przypadku pobierania emerytury przyznanej w obniżonym wieku emerytalnym np. na podstawie art. 46 w zw. z art. 32 lub 39 czy też art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. (tak wyrok SA w Łodzi z dnia 14 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa 1070/15)

Organ rentowy kwestionował natomiast okoliczność posiadania przez wnioskodawcę 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych do dnia 1 stycznia 2009 r.

W ocenie Sądu wnioskodawca spełnia jednak również warunek co do posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W świetle § 2 ust. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm) oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok SN z 15.12.1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok SN z 15.11.2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma jednak zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84).

Podkreślić należy, że istotnym jest jakie prace realnie w toku swojego zatrudnienia wykonywał skarżący oraz czy prace te są wymienione w cytowanym wyżej Rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 roku, gdyż właśnie to Rozporządzenie jest aktem prawnym, w oparciu o który należy orzekać, czy dana praca była pracą w warunkach szczególnych. ***Sama natomiast nazwa stanowiska (lub brak tej nazwy) nie może dyskwalifikować faktycznie wykonywanych prac w spornym okresie zatrudnienia jako prac wykonywanych w szczególnych warunkach.***

W przeprowadzonym postępowaniu sądowym ubezpieczony udowodnił złożonymi dokumentami w postaci umów o pracę popartymi własnymi zeznaniami oraz zeznaniami świadków, że wykonywał prace w szczególnych warunkach od 9 września 1974 r. do 31 sierpnia 1990 r. przy ciężkich pracach załadunkowych i wyładunkowych oraz przy przeładunku materiałów sypkich, pylistych, toksycznych w transporcie oraz jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

We wskazanym okresie ubezpieczony w Spółdzielni (...) Oddział w Ł. początkowo pracował przy ręcznym rozładunku wagonów kolejowych. J. S. zajmował się rozładowywaniem wagonów kolejowych z saletry, cementu, mialu oraz wszystkich nawozów: workowanych, sypkich, superfosfatu i pyłących substancji a także z węgla. Te materiały wnioskodawca wraz innymi pracownikami-ładowaczami, szuflami przerzucał na samochody. Cement był pakowany w workach 50 kg. Wagon kolejowy miał zawartość 60 ton, część worków była tam podarta, te niepodarte były noszone a resztę wnioskodawca musiał rozładować przy użyciu łopaty. Oprócz takiego noszenia worków lub rozładunku łopatą ubezpieczony niczym innym wówczas się nie zajmował. Następnie po powrocie z wojska od kwietnia 1979 r. jeździł on samochodem ciężarowym typu S. (...), potem S. 200, te samochody były 6-tonowe, a jeśli była doczepiona przyczepa to 12-tonowe. Ubezpieczony jeździł samochodem typu S. (...) i S. (...) i woził nimi materiały workowe i sypkie jak wapno i superfosfat. Woził te same materiały, które we wcześniejszym okresie zatrudnienia rozładowywał i załadowywał. Z bazy wnioskodawca jeździł tymi samochodami na stację, tam specjalna ekipa ładowała materiały i dalej jeździł po GS-ach do W., P. itp. Kiedy dojeżdżał rozładowywali to pracownicy danego GS-u. Załadunek był w przypadku zarówno towarów sypkich jak i workowych ręczny.

Analiza zaś treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że przedmiotowe prace są wymienione w dziale VIII poz. 1 i 2 jako prace przy ciężkich pracach załadunkowych i wyładunkowych oraz przy przeładunku materiałów sypkich, pylistych, toksycznych w transporcie oraz prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony i są uznawane jako prace w szczególnych warunkach.

Na taki charakter pracy wskazuje także pomocnicza analiza załącznika nr 1 do uchwały nr 64/83 Zarządu Głównego (...) Związku Spółdzielni Rolniczych (...) z dnia 25 lipca 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy spółdzielni rolniczej, w którym w Dziale VIII (w transporcie i łączności), gdzie wymieniono pod poz. 1 – ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie, pkt. 1 – ładowacz oraz pod pozycją 2 – prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych, / specjalnych/, pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15,

samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów, pkt 1 kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Wykaz wymienia zatem taki rodzaj prac, jaki wedle nie budzących wątpliwości ustaleń, wykonywał ubezpieczony.

Wyżej wymienione prace były wykonywane w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy przez wnioskodawcę. Stanowiły podstawowe, zasadnicze zajęcie pracownika w spornym okresie.

Następnie osią sporu pozostawała także możliwość zaliczenia do tego szczególnego stażu pracy okresu zasadniczej służby wojskowej od 27.04.1977 r. do 12.04.1979 r., którą wnioskodawca odbywał podczas zatrudnienia w Spółdzielni (...) Oddział w Ł. w sytuacji, gdy zarówno przed powołaniem do jej odbycia jak i jej zakończeniu J. S. wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Ubezpieczony zarówno przed datą powołania do zasadniczej służby wojskowej jak i po jej odbyciu wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako ładowacz a po powrocie jako kierowca samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony przewidziane w dziale VIII pkt. 2 Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., a nadto, że po odbyciu tej służby zgłosił powrót do zakładu pracy w terminie ustawowym.

Wskazać w tym miejscu trzeba, że okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (dawniej I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze.

Powyzsze stanowisko zostało ugruntowane nie tylko w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 02.07.2015 r. III UZP 4/15, opubl. Biuletyn SN 2015/7/18 – 19, ale także we wcześniejszym orzecznictwie sądów powszechnych i utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego. (por. wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2006 roku, sygn. akt III UK 5/06, OSNP 2007/7 – 8/ M.P.Pr. (...), wyrok SN z dnia 25 lutego 2010 roku, sygn. akt II UK 219/09, LEX nr 590248, 17.05.2012 r., I UK 399/11, wyrok SA w Łodzi z 31.03.2015 r., III AUa 281/15, opubl. LEX nr 1679965, wyrok SA w Łodzi z 12.03.2015 r., III Aua 649/14, opubl. LEX nr 1680028).

Powiększony skład Sądu Najwyższego w uchwale z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13 (LEX nr 1385939) podzielił przytoczony powyżej pogląd, stwierdzając, że: „Czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej)”.

Sąd Najwyższy wyraził między innymi pogląd, że podstawy zaliczenia okresu służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych (szczególnym charakterze), należy poszukiwać nie tylko w przepisach normujących prawo do świadczeń, a więc obecnie w ustawie emerytalnej i rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ale w tym zakresie znajdują zastosowanie również przepisy normujące służbę wojskową, tj. ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP (Dz. U. Nr 44, poz. 220 ze zm.) oraz przepisy wykonawcze do niej, w tym zwłaszcza rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318 ze zm.), które regulowało w sposób szczegółowy uprawnienia żołnierza, który w terminie 30 dni po zwolnieniu ze służby zgłosił powrót do zakładu pracy i w wyniku tego podjął w nim zatrudnienie. W myśl § 5 ust. 1 tego rozporządzenia żołnierzowi wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Z przepisów tych wynika, że - pod warunkiem w nim wskazanym - okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed

powołaniem do tej służby. Jeśli było to zatrudnienie wymienione w art. 11 ust. 2 pkt 1-6 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, to również okres służby wojskowej uważany był za takie samo zatrudnienie, a żołnierz był traktowany jak pracownik wykonujący pracę wymienioną w powołanym przepisie.

Przepis art. 108 ust. 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony został nieznacznie zmieniony z dniem 1 stycznia 1975 r. przez art. X pkt 2 lit. c ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks pracy, Dz. U. Nr 24, poz. 142 ze zm.) i zgodnie z jego nowym brzmieniem, czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wliczał się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.

Poważniejsza zmiana nastąpiła w brzmieniu przepisów ujętym w tekście jednolitym (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111). Zmianie uległa numeracja poszczególnych jednostek redakcyjnych ustawy, a także brzmienie niektórych przepisów. W myśl art. 120 ust. 1, pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Jednocześnie pracownikowi, który podjął pracę lub złożył wniosek o skierowanie do pracy po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej, czas odbywania służby wliczał się do okresu zatrudnienia tylko w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego i wysokości odprawy pośmiertnej oraz uprawnień emerytalno-rentowych (art. 120 ust. 3). (...). Pomimo kolejnych, licznych zmian redakcyjnych ustawy o powszechnym obowiązku obrony, w dalszym ciągu obowiązywało zawarte w art. 120 ust. 1 i 3 ustawy "wliczanie" okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych. Zostało ono usunięte dopiero z dniem 21 października 2005 r. (vide wyrok SN z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 349/12, LEX nr 1660824).

W judykaturze przeważa zaś pogląd, że do oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed wejściem w życie ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, należy stosować przepisy obowiązujące w czasie realizacji tego stanu faktycznego (por. wyrok SN z 20 marca 2013 r. I UK 544/12).

W tym stanie rzeczy skoro art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych wprost odwołuje się do pojęcia okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS i jednocześnie nie ma wątpliwości, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zalicza się na warunkach wynikających z tego przepisu – spełnionych przez ubezpieczonego J. S. – do okresu pracy w szczególnych warunkach, to oznacza, że ubezpieczony legitymuje się wszystkimi przesłankami warunkującymi przyznanie rekompensaty, o której mowa w art. 21 – 23 ustawy o emeryturach pomostowych.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie zgromadzony materiał dowodowy wskazuje bezsprzecznie, że w okresie 15 lat, 11 miesięcy i 8 dni, wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności zaliczane do pracy w warunkach szczególnych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴§ 2 k.p.c., w sentencji zmienił zaskarżone decyzje z dnia 15 czerwca 2021 r. oraz z dnia 9 lipca 2021 r., uznając odwołanie wnioskodawcy za zasadne.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć organowi rentowemu- pocztą, wypożyczając akta emerytalne.

10 XI 2022 roku.